

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Liina Abolin

DIGIKESKKONDADE KASUTAMINE LASTEAIA JA PERE KOOSTÖÖKS NING
LASTEAIAÕPETAJATE HOIAKUD NENDE KASUTAMISE SUHTES
Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse kaasprofessor Merle Taimalu

Tartu 2021

Resümee

Digikeskkondade kasutamine lasteaia ja pere koostööks ning lasteaiaõpetajate hoiakud nende kasutamise suhtes

Tehnoloogia areng on muutnud õpetaja ja lapsevanema vahelist koostööd andes neile võimaluse proovida uusi suhtlemisviise ja digivõimalusi koostöö toetamiseks. Samas on maailmas leviv COVID-19 viirus nende võimaluste kasutamise vajadust olulisel määral tõstnud. Õpetajatele on loodud võimalus kasutada erinevaid digikeskkondi, kuid pole teada, milliseid digikeskkondi õpetajad kasutavad koostöö tegemiseks vanematega ja millised on nende hoiakud digikeskkondade kasutamise suhtes. Lõputöö eesmärk oli selgitada välja, milliseid digikeskkondi õpetajad endi sõnul kasutavad lapsevanematega koostööks ning õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse õpetaja ja kodu vahelises koostöös. Uuringus osales 32 lasteaiaõpetajat. Andmete kogumiseks kasutati elektroonilist ankeeti. Tulemustest selgus, et õpetajad eelistavad lapsevanematega suhelda nii telefonikõne/SMSi kui ka e-maili ja *Facebook*'i grupi/*Messenger*'i kaudu. Enamik õpetajatest kasutavad erinevaid digikeskkondi vanematega koostöö tegemiseks ning kuigi õpetajate hoiakud digikeskkondade suhtes on pigem positiivsed, eelistavad nad siiski lapsevanematega suhelda vahetult.

Võtmesõnad: digikeskkond, lasteaiaõpetaja ja lapsevanemate koostöö, hoiakud, kommunikatsioon

Abstract

The use of digital environments for cooperation between kindergarten and family members and attitude of kindergarten teachers towards use of digital environments

Advances in technology have changed cooperation between teacher and parent, giving them the opportunity to discover new ways of communication and digital opportunities to support their collaboration. Simultaneously globally spreading COVID-19 virus has significantly increased the need for these opportunities. Teachers have been given the opportunity to use different digital environments. Unfortunately it is not known which digital environments teachers prefer to use for collaboration with parents. Furthermore their attitude towards the use of digital environments is currently not known. The aim of the thesis was to find out which digital environments teachers are currently using for cooperation with parents and also teachers' interpretation towards the use of digital environments in teacher-household cooperation. 32 kindergarten teachers participated in this research. An electronic questionnaire was used to collect the data. The results showed that teachers prefer to communicate with parents via phone calls and sms's, via e-mail's, via Facebook groups as well as via Facebook Messenger. Most teachers use some form of digital environment to interact with parents, and although teachers attitude towards of digital environments are rather positive, they still prefer to communicate directly with parents.

Keywords: digital environment, cooperation between kindergarten teacher and parents, attitude, communication

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sissejuhatus	5
<i>Lasteaia ja kodu vaheline koostöö ja selle olulisus</i>	6
<i>Lasteaia ja kodu koostööd takistavad tegurid</i>	6
<i>Lasteaiaõpetaja ja vanemate suhtlemisviisid koostöös ja erinevad e-koostöövormid</i>	8
<i>Lasteaiaõpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamise suhtes koostööks vanematega</i>	10
Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	11
Metoodika.....	11
<i>Valim</i>	12
<i>Mõõtevahend</i>	12
<i>Protseduur</i>	13
Tulemused	13
Arutelu.....	19
<i>Töö praktiline väärtus, piirangud ja soovitus edasisteks uuringuteks</i>	21
Tänu sõnad	21
Autorsuse kinnitus.....	21
Kasutatud kirjandus.....	22
Lisa 1. Uurimuse ankeet.....	26

Sissejuhatus

Lapse lasteaeda minek, vaatamata tema vanusele, on suur samm ja muutus nii lapse kui ka tema pere elus. Last on ees ootamas nii uus keskkond, uued täiskasvanud kui ka mängukaaslased. Kodu on lapse kindlus, kus ta omandab oma esimesed oskused ning kus kujundatakse tema esmased väärtused, käitumine, emotsioonid ja hoiakud (Ihmeideh & Oliemat, 2015). Esmakordselt vanemateta lasteaeda jäämine on emotsionaalselt raske nii lapsele kui ka tema vanemale (Markström & Simonsson, 2017). Lapse edukal kohanemisel lasteaias mängib suurt rolli lapsevanema ja õpetaja vaheline koostöö, kus mõlemad osapooled tegutsevad ühise eesmärgi nimel, milleks on lapse arengu toetamine (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008/2011; Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999/2018; Murray, McFarland-Piazza, & Harrison, 2015).

Lasteaiaga kohanedes hakkab laps liikuma kahe keskkonna vahel, milleks on kodu ja lasteaed (Ihmeideh & Oliemat, 2015). Seetõttu on väga oluline kodu ja lasteaia vaheline koostöö toimimine juba algusest peale. Õpetajatel ja vanematel peavad olema ühised eesmärgid lapse arengu toetamisel ning need saavutatakse vaid juhul, kui mõlemad osapooled töötavad koos (Epstein, 1986). Uuringud on näidanud, et haridusasutuse ja kodu vaheline suhtlus on esmane viis usalduse suurendamiseks (Limin, 2017). Kahjuks on palju takistavaid tegureid, mis pärsivad koostööd kodu ja lasteaia vahel, nagu ajapuudus, vanemate lahusolek, keelebarjäär (Hornby & Blackwell, 2018) või praegu maailmas leviv koroonaviirus (Sepulveda-Escobar & Morrison, 2020). Seetõttu ongi vaja leida uusi ja paindlikke võimalusi, kuidas tagada koostöö mõlema osapoolte vahel. Viimase aasta jooksul on lasteaiad koroonaviiruse tõttu olukorras, kus lapsevanematega vahetu suhtlemine on väga piiratud või puudub üldse, sest paljudes lasteaedades on keelatud vanemate majja sisenemine ja laste üleandmine toimub õues. Kuna igapäevane suhtlus osapoolte vahel on oluliselt vähenenud, tuleb suhtlemiseks leida teised võimalused ning kasutusse võtta digitehnoloogia. Digitehnoloogiat on kasutatud ka varasemalt, kuid mitte nii aktiivselt kui nüüdses olukorras (Beilmann *et al.*, 2020).

Pole teada, milliseid digikeskkondi õpetajad kasutavad koostöös vanematega ja millised on nende hoiakud digikeskkondade kasutamise suhtes. Digikeskkond on info-, koostöö- või suhtluskeskkond internetis, nutiseadmes või arvutis (Digipädevus, s.a.). Teema olulisust tõstab ka praegune olukord seoses koroonaviirusega, mis suhtlemise vanematega keeruliseks muutis. Töö eesmärgiks oli selgitada välja, milliseid digikeskkondi õpetajad endi sõnul kasutavad lapsevanematega koostööks ning õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse õpetaja ja lapsevanema vahelises koostöös.

Lasteaia ja kodu vaheline koostöö ja selle olulisus

Koostöö mõiste tähendab mitme isiku ühist tegutsemist ühisel eesmärgil ning kõikide osapoolte huvidega arvestamist (Eesti keele seletav sõnaraamat, 2009). Koostööd kui hariduslikku kolmnurka, kuhu kuuluvad vanemad, laps ja õpetaja ning kus vanemad on selle kolmnurga väga oluliseks osaks, on kirjeldanud Rabusicova ja Emmerova (2002). Sarnaselt on koostööd kolmnurgana kirjeldanud ka Yngvesson ja Garvis (2019), kuid on rõhutanud ja pidanud oluliseks ka lapse enda kaasamist. Samuti hõlmab koostöö lapsevanemate kaasamist erinevatesse tegevustesse ja üritustesse, kus lapsevanemaid peetakse partneriteks (Epstein *et al.*, 2002; Hornby & Blackwell, 2018; Markström & Simonsson, 2017). Hea koostöö tulemusena tekib laste ümber hooliv kogukond, mille peamine eesmärk on edendada laste heaolu ja arengut, toetada lapse sotsialiseerumist kui ka mängu kaudu õppimist (Yngvesson & Garvis, 2019) ning aidata lastel saavutada edu nii koolis kui ka hilisemas elus (Epstein, 1995; Valk & Ress, 2016). Castro jt (2015) järgi on vanemate kaasamine pere individuaalne õigus, vastutus ja sotsiaalne vajadus.

Muutused ühiskonnas on mõjutanud nii lapsevanemaks olemist kui ka alusharidust ning sellest tulenevalt ka vanemate ja õpetajate vahelist koostööd (Vlasov & Hujala, 2017). Varasemalt oli koostöös suurem osa õppeasutusel, kuid nüüd on suund tegutseda ühiselt koos vanematega (Valk & Ress, 2016). Lapsevanemad on hakanud rohkem mõistma alushariduse olemust ning selle olulisust lapse arengus. Samuti on vanemate kaasamine avaldanud positiivset mõju laste õppimisele, sotsiaalsete probleemide ennetamisele, saavutustele ning käitumisele (Gilleece, 2015; Vlasov & Hujala, 2017).

Lapse mitmekülgse ja järjepideva arengu saavutamiseks peavad koostööd tegema kõik osapooled. Toimiv koostöö tagab edu nii lasteaias, koolis kui ka hilisemas elus, kuid tihti tuleb ette tegureid, mis takistavad vanemate ja õpetajate koostöö sujumist.

Lasteaia ja kodu koostööd takistavad tegurid

Lapsevanema ja õpetaja vaheline koostöö on väga oluline ning nõuab mõlema osapoole osalust ja pühendumist. Paraku võivad selle koostöö toimimist nii takistada kui ka soodustada mitmed erinevad tegurid, kus olenevalt olukorrast võib samadel teguritel olla koostööle nii positiivne kui ka negatiivne mõju (nt kas aega on piisavalt või on vanem ajapuuduses). Hornby ja Blackwell (2018) uuringu põhjal on takistavad tegurid jaotatud neljaks: 1) perekondlikud tegurid (vanemate enda negatiivne koolikogemus, lahutus vms), 2) vanema ja õpetaja tegurid (kahe osapoole suhtlemine ning kokkusaamine, sellele keskendumine ja ajaleidmine), 3) ühiskondlikud tegurid (vanemate töötus, liikumist takistavad

terviseprobleemid, rassism, religioon vms), 4) praktilised tõkked (õppeasutuse lahtiolekuajad, teadmatus, kuidas läheneda, ajaline piirang, interneti puudumine. Tegureid, mis takistavad vanemate ja õppeasutuse vahelist koostööd, on mitmeid ning käesolevas töös keskendutakse vanema ja õpetaja vahelist koostööd takistavatele tõketele ning praktilistele tõketele.

Peamine vanemate ja õpetaja vahelist koostööd takistav tegur on mõlema poole ajapuudus ja töökoormus (Beilmann *et al.*, 2020; Haykemez-Paul, Pihlaja, & Silvennoinen, 2018; Kocyigit, 2015; Olmstead, 2013). Pikad tööpäevad, ebaregulaarne töögraafik ja sellele järgnevad tegevused nagu eraelu ning vanemlikud kohustused, mis sõltuvad pere suurusest, mõjutavad koostööd (Haykemez-Paul *et al.*, 2018; Ugaste & Niikko, 2015). Kuna ajapuudus puudutab ka õpetajaid, on neil piiratud aeg vanematele keskendumiseks, mis omakorda paneb vanemaid tundma kõrvalejätuna (Hornby & Blackwell, 2018). See omakorda võib põhjustada veel rohkem suhtlemise hääbumist või sootuks kadumist.

Takistavateks teguriteks on ka tõhusa suhtluse puudumine ja puudulik teave (Ho, Hung, & Chen, 2013; Limin, 2017), mis võib tekitada olukorra, kus vanemad ei tea, mida neilt oodatakse. See võib tuleneda ka kehvast keeleoskusest, mis põhjustab ebavõrdseid suhtlemisvõimalusi (Beilmann *et al.*, 2020; Hornby & Lafaele, 2011; Kuusimäki, Uusitalo-Malmivaara, & Tirri, 2019; Palts & Harro-Loit, 2015). Haykemez-Paul jt (2018) uuringus on leitud, et lapsevanemad, kellel puuduvad keelelised oskused, eelistavad õppetegevustest eemale hoida.

Lisaks eelpool mainitule mõjutab koostööd ka vanemate vähene huvi, motivatsioon ja soovimatus suhelda, mis üldiselt viitab vanemate negatiivsele või passiivsele suhtumisele koostöösse (Haykemez-Paul *et al.*, 2018; Kocyigit, 2015; Ugaste & Niikko, 2015). Mõlema vanema kaasatus koostöösse on väga oluline, kuid Hornby ja Blackwell (2018) uuringust selgub, et pea 90% vanematest, keda õpetajad näevad, on emad. Selle taga võib olla nii vanemate suur töökoormus, ebaregulaarsed töövahetused, töötamine välismaal kui ka purunenud peresuhted (Ugaste & Niikko, 2015).

2020. aasta märtsis levima hakanud koroonaviiruse tõttu suleti viiruse leviku tõkestamiseks üle maailma ajutiselt palju koole ja lasteaed. Õppeasutuste sulgemisega seisis õpetajad silmitsi vajadusega kohaneda nii veebipõhise õpetamisega kui ka infovahetusega (König, Jäger-Biela, & Glutsch, 2020). Õppetöö läbiviimine ja suhtlemine vanematega on praeguseni häiritud. Vahetu suhtlemine on oluliselt vähenenud või puudub üldse ning suhtlemine toimub valdavalt läbi digivahendite ja digikeskkondade, et pakkuda õppimisvõimalusi kõikidele lastele (Beilmann *et al.*, 2020; Sepulveda-Escobar & Morrison, 2020).

Vaatamata mitmetele takistavatele teguritele, mille mõjul vanemate ja õpetajate vaheline koostöö ei suju või on takistatud, olgu selleks siis töökoormusest või eraelust tingitud ajapuudus, vähene keeleoskus, huvipuudus või isiklikud negatiivsed kogemused, on oluline leida võimalus suhtlemiseks ja aktiivseks koostööks lapse arendamisel.

Lasteaiiaõpetaja ja vanemate suhtlemisviisid koostöös ja erinevad e-koostöövormid

Vanemate ja õpetajate vahelist koostööd on võimalik teha mitmel erineval viisil. Laias laastus võib suhtlusviisid ja koostöövormid jagada kaheks – ühed, mis eeldavad vahetut kontakti ja suhtlust ning teised, mis on võimalikud distantsilt, kasutades erinevaid e-võimalusi ja digikeskkondi. Vahetut suhtlust peetakse parimaks võimalikuks suhtlusviisiks, sest siis on suhtlejatele näha vastaspoole kehakeel ning võimalik on vahetada suuremat hulka informatsiooni. Ka telefoni teel rääkimine on üks eelistatumaid suhtlemisviise, sest see on kiire, lihtne ja kättesaadav ning võimaldab lahendada kiireloomulisi küsimusi, probleeme ning teatada lapse terviseprobleemist (Thompson, Mazer, & Grady, 2015). Kuigi parema partnerluse saavutamine vahetu suhtluse abil on kergem, on vestlused ajaliselt piiratud, sest on teisi lapsevanemaid, kes tahavad vestelda või viibivad läheduses, takistades tundlike teemade arutamist (Hakyemez-Paul *et al.*, 2018; Thompson *et al.*, 2015).

Sobiva kommunikatsioonitehnoloogia valimine muudab suhtlemise efektiivsemaks ja soodustab vanemate kaasamist (Carr, Heath, & Maghrabi, 2015). Samuti peab see võimaldama kahe-suunalist suhtlemist, mis tähendab interaktiivset vestlust osapoolte vahel (Palts & Harro-Loit, 2015). Kahe-suunaline kommunikatsioon toetab vanemate ja õpetaja partnerlust, sest see võimaldab mõlemal poolel saada infot nii koolis kui ka kodus toimuva kohta, mis omakorda aitab ennetada laste õpiprobleeme vms (Kuusimäki *et al.*, 2019). On võimalik suhelda nii silmast silma, telefonitsi kui ka erinevates e-võimalustes nagu *Facebook*, õppeasutuse veebilehtedel ja infosüsteemides Eliis, Stuudium või hoopiski e-maili teel. Lisaks eelpool mainitule, kasutatakse ka veebiseminaride keskkondi *Skype* (Debeljuh, Kadum, & Carla-Emillia, 2019) ja *Zoom* (Cesare Schotzko, 2020). Oluline on anda vanematele võimalus valida neile suhtlemiseks sobilik viis või keskkond, mis toetaks koostööd õpetajaga.

Digikeskkondade kasutamisel on palju positiivseid külgi. Mingil määral aitab see kaasa paremale vanemate kaasamisele, muutes suhtlemise kergemaks, sest suhelda saab igal pool endale sobival ajal, arvestades, et ajapuudus on üks koostööd takistavaid tegureid. Teabevahetus vanema ja õpetaja vahel on kiire, hõlbustades õigeaegse tagasiside andmist. Pideva kommunikatsiooni olemasolu toetab positiivselt õppeasutuse ja kodu vahelist partnerlust. Digitaalsed platvormid võimaldavad vahetada teavet nii jooksvate probleemide

kohta kui ka isiklikumate asjade kohta, nagu lapse edasijõudmine, õpiraskused, võimalikud konfliktid jms. Samuti on eeliseks teabe salvestamine ja arhiveerimine, mis võimaldab hiljem tähtsa info kiiremini üles leida (Kuusimäki *et al.*, 2019).

Samavõrd kui on eeliseid, leidub e-kommunikatsioonil ka kitsaskohti. Kuivõrd kommunikatsioon toimub peamiselt interneti vahendusel, vähenevad vahetud vanema ja õpetaja kohtumised. See omakorda võib ebaselgust tuua teineteise mõistmisse, kuna interneti teel suheldes ei näe inimese kehakeelt, emotsioone, ega kuule hääletooni, juhul kui ei kasutata suhtlemiseks *Skype*'i või mõnda teist reaajas videoga suhtlemisvõimalust. Kuna õpetajatel puudub tööajal aeg vanematele vastamiseks, kipuvad nad kirjadele vastama peale tööd kodus olles, mis omakorda hägustab piire õpetaja töö ja vaba aja vahel. Seda enam on see õpetaja jaoks aeganõudev, kuna vanemaid on paarkümmend, kuid õpetajat ainult üks või kaks (Kuusimäki *et al.*, 2019). Suhtlus digikeskkonna kaudu saab toimuda ainult interneti olemasolul, kuid on peresid, kellel puudub sellele ligipääs (Hornby & Blackwell, 2018).

Paljud riigid loovad õppeasutustele veebisaite, veebipäevikuid (Ho *et al.*, 2013) ja kodulehekülgi (Limin, 2017). Need annavad vanemale rohkem võimalusi end kursis hoida, millega laps päeva jooksul tegeleb. Õppeasutuse veebisaitide abil on võimalik edastada infot kõikidele vanematele korraga, jagada ja säilitada infot lapse õppimise ja arengu kohta, jagada ülesandeid ja erinevaid sündmuseid ning uudiseid (Limin, 2017). Samas näitavad uuringud, et mõned veebisaidid on üles ehitatud selliselt, mis võimaldavad suhtlust vaid ühesuunaliselt. Vanem saab ja näeb infot, kuid puudub võimalus sellele vastata (Karlsson & Perälä-Littunen, 2017). Ka Eestis on loodud mitmeid infosüsteeme õppetöö mugavamaks korraldamiseks, nagu Eliis ja Stuudium. Need keskkonnad hõlmavad endas e-päevikut, infot laste kohta, suhtlemisvõimalust vanemate ja õpetaja vahel, erinevaid statistikaid, aruannete ja koolivalmiduskaartide täitmist ja palju muud (Eliis, s.a.; Stuudium, s.a.). Lisaks eelnevatele on loodud veel haridusteenuste haldamise süsteem ARNO. ARNO on mõeldud kohalikele omavalitsusele ja selle eesmärk on hallata haridusteenuseid, aidates hariduses vastutavaid isikuid otsuste tegemisel, lihtsustades igapäevasel juhtimisel andmete edastamist riigile ning muuta teenuste pakkumist kodanikele läbipaistvamaks ja lihtsamaks (ARNO, s.a.).

Paljud lapsevanemad kasutavad õpetajaga suhtlemiseks suhtlusvõrgustikku *Facebook*, kuna see võimaldab tekitada n-ö kiirsuhtluse (Olmstead, 2013; Thompson *et al.*, 2015). Lisaks kiirsuhtlusele võimaldab see võrgustik luua kinniseid gruppe ainult soovitud inimestega ning jagada vajalikku infot sealsete liikmetega (Fernandez-Rio & Bernabe-Martin, 2019). Sotsiaalmeedia vahendusel on vanemal võimalus näha lapsest pilte, mida õpetaja saab üles laadida (Thompson *et al.*, 2015), kuid piltide tegemiseks ja üleslaadimiseks on vajalik

lapsevanema nõusolekut ning tuleks jälgida, et need ei satuks seal n-ö kolmandate isikute kätte. *Facebook*'i abil on õpetajal võimalus saada kiiret tagasisidet küsimustele ja teabele, kuna tänapäeval on selle keskkonna kasutajaskond suur ning teade uuest sõnumist on kohe kättesaadav. Seda enam, et ka õppeasutuste kodulehed jagavad *Facebook*'is vajalikku infot, eeldades, et seda külastatakse tihedamini kui näiteks e-maili (Bernabe-Martin & Fernandez-Rio, 2020). Aldhafeeri, Palaiologou, & Folorunsho (2016) uuringust selgub, et alushariduse õpetajad kasutavad aktiivselt ja igapäevaselt erinevaid digivahendeid suhtlemiseks. Õpetajad kasutavad digikeskkondi või muid suhtlusviise lähtuvalt informatsioonist, mida on vaja vanemale edastada (Adkins *et al.*, 2004).

Lasteaiaõpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamise suhtes koostööks vanematega

See, kas ja kui palju õpetaja erinevaid digikeskkondi koostöös kasutab, oleneb paljuski tema hoiakutest. Hoiakud on positiivsed või negatiivsed hinnangud mingite läbielamiste või objektide suhtes (Krech, Crutchfield, & Ballachey, 1962). Edukaks koostööks vanematega on paratamatu, et õpetajad peavad olema võimelised kasutama erinevaid digikeskkondi, kuid pole teada, kuidas õpetajad erinevatesse digikeskkondadesse suhtuvad. Kindlasti ei saa võrdusmärki tõmmata kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate hoiakute vahele, kuna koolides on digivahendeid suhtlemiseks kasutatud pikemat aega kui lasteaias. Lasteaedadesse on tulnud kõik digitehnoloogiaga seonduv hiljem, mistõttu võib oletada, et erinevad on ka lasteaiaõpetajate hoiakud nende suhtes (Leppik, Haaristo, & Mägi, 2017).

Digivahendite kasutamine pole seotud ainult tarkvara ja rakendustega, vaid eeldab ka oskusi nende kasutamiseks (Adkins *et al.*, 2004). Kuigi õpetajate IT-alased oskused on pigem kõrged, vajavad nad siiski veel koolitusi (Dunkel, 2019; Sepulveda-Escobar & Morrison, 2020). Samuti tunnistavad õpetajad, et digivahendid on tänapäeval töös vajalikud, kuna neil on aina suurem roll meie elus. Erinevate tehnoloogiate kasutamine on kasulik õpetajate professionaalseks arenguks (Casillas Martín, Cabezas González, & García Peñalvo, 2020).

Kuigi paljud õpetajad kasutavad suhtlusvõrgustikke lapsevanematega suhtlemiseks, ei soovi nad, et vanemad oleksid nende sõprade nimekirjas. See rõhutab piiri töö- ja eraelu vahel. Kuigi õpetajad on vanematele erinevate digikeskkondade kaudu kättesaadavad, eelistavad nad suhelda vanematega vahetu suhtluse, mitte sotsiaalmeedia kaudu (Debeljuh *et al.*, 2019). Samas Eestis tehtud uuringust kooliõpetajatega selgus, et digikeskkonda loodud e-päevikud annavad õpetajale võimaluse aja planeerimiseks. Õpetaja saab täita e-päevikut endale sobival ajal ning samas on juurdepääs sellele ka vanematel. E-päevikutes on võimalik

näha ja analüüsida lapsevanemate külastus aktiivsust, mille järgi on võimalus leida võimalusi koostöö tõhustamiseks (Palts & Kalmus, 2015).

Seega, kuna ajad ja keskkonnatingimused muutuvad, inimesed ja nende ootused ning võimalused samuti, siis on vaja tagada peredele erinevaid sobilikke ja paindlikke võimalusi koostöö tegemiseks ja suhtlemiseks õpetajaga. Samuti on muutused ühiskonnas mõjutanud nii lapsevanemaks olemist kui ka alusharidust ning sellest tulenevalt ka vanemate ja õpetajate vahelist koostööd (Vlasov & Hujala, 2017).

Tehnoloogia areng on andnud vanematele ja õpetajatele võimaluse ning vajaduse proovida uusi suhtlemisviise ja digivõimalusi (Palts & Harro-Loit, 2015). Samuti ootamatud muutused ühiskonnas, nagu koroonaviirus, on seda vajadust veelgi enam suurendanud. Edukaks koostööks vanematega on paratamatu, et õpetajad peavad olema võimelised kasutama erinevaid digikeskkondi, kuid pole teada, kuidas lasteaiaõpetajad erinevatesse digikeskkondadesse suhtuvad. Eri võimalusi õpetaja ja lapsevanema koostöö tegemiseks on palju, kuid autorile teadaolevalt pole digivõimalustel põhinevat lasteaia ja kodu koostööd eriti uuritud – ei ole teada, kuidas see sobib lasteaiaõpetajatele, milliseid võimalusi ja väljakutseid nad sellega seoses näevad ning hoiakuid nende suhtes. Seega on oluline teada saada, kuidas lasteaiaõpetajad suhtuvad erinevate digikeskkondade kasutamisse vanematega koostööks ja millised digikeskkondi koostöö tegemiseks kasutatakse.

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Töö eesmärgiks oli selgitada välja, milliseid digikeskkondi õpetajad endi sõnul kasutavad lapsevanematega koostööks ning õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse õpetaja ja kodu vahelises koostöös.

Eesmärgist lähtuvalt sõnastati kolm uurimisküsimust:

Milliseid digikeskkondi õpetajad kasutavad koostöös lapsevanematega endi sõnul?

Kuidas suhtlevad lapsevanematega need õpetajad, kes ei kasuta digikeskkondi?

Missugused on õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse koostöös lapsevanematega?

Metoodika

Lähtudes bakalaureusetöö eesmärgist valiti kvantitatiivne uurimisviis selgitamiseks välja, milliseid digikeskkondi õpetajad koostöös lapsevanematega kasutavad ning millised on hoiakud nende keskkondade suhtes koostööks lapsevanemaga.

Valim

Algselt oli planeeritud koguda andmeid ühe kindla piirkonna (Valga vald) kohta, kus kavatseti uuringusse kaasata kõik lasteaiaid. Valimi suuruseks oli planeeritud 60 õpetajat. Autor saatis palve uuringus osaleda nelja kohaliku lasteaia direktorile, kust loodeti saada enamiku õpetajate vastused. Väheste laekunud vastuste tõttu (24) pidi autor valimit laiendama ja saatis uuringus osalemise kutse veel kahte maakonda. Valimi lõplikuks suuruseks jäi 32 õpetajat, kes on pärit Valgamaalt, Tartumaa ja Raplomaalt.

Kõik ankeedile vastanud koolieelse lasteasutuse õpetajad olid naissoost ning vanuses 24-64 aastat. Vastajate keskmine vanus on 46 aastat ($SD=6,8$). Vastanute keskmine tööstaaž oli 11,6 aastat ($SD=11,8$). Vastajatest 24 õpetajat töötab linnalasteaias, 7 õpetajat maalasteaias ning ühe puhul on lasteaia asukoht märkimata. Aiarühmas töötab vastanutest 18 õpetajat, sõimerühmas 3, liitrühmas 7, sobitusrühmas 2 ja rühmatüübi on jätnud märkimata 2 õpetajat.

Mõõtevahend

Andmete kogumiseks kasutati elektroonilist ankeeti (Lisa 1), mille koostas töö autor kasutades Väll (2016) magistr töö ankeedi esimest ja teist küsimust eeskujuna. Ankeedi koostamisel lähtuti töö eesmärgist ja uurimisküsimustest. Ankeet koosnes järgmistest teemaplokkidest: eri digikeskkondade kasutamine vanematega koostöö jaoks, lasteaiaõpetajate hoiakud nende keskkondade kasutamise suhtes koostööks ja vastaja taustaandmed.

Esimeses osas uuriti, milliseid digikeskkondi lasteaiaõpetajad kasutavad koostöös lapsevanematega. Ankeedis oli esitatud loetelu kuuest võimalusest ja vastaja pidi valima, milliseid digikeskkondi ta kasutab ning kui tihti ta neid kasutab. Lisaks oli õpetajal võimalus lisada omalt poolt „muu...“ alla endale sobiv variant selle puudumisel ankeedis etteantud valikute seas.

Ankeedi teises pooles uuriti, kuidas suhtuvad õpetajad eri digikeskkondade kasutamisse koostööks lapsevanematega. Vastajale oli koostatud 21 erinevat väidet digikeskkondade kasutamise kohta. Vastamiseks kasutati 5-palli skaalat, kus 1 tähendas „ei ole üldse nõus“ ja 5 - „olen täiesti nõus“. Tulemuste selgema ülevaate andmiseks viidi küsimuse tulemused üle 3-palli skaalale ning väited jaotati gruppidesse.

Ankeedi alguses oli esitatud pöördumine õpetajate poole, kus selgitati uuringu eesmärki ja seda, et ankeedile vastamine on vabatahtlik. Vastajatele oli tagatud anonüümsus ja seda oli ka ankeedi sissejuhatuses selgitatud.

Protseduur

Enne põhiuuringut tehti pilootuuring, kus osalesid kolm lasteaiaõpetaja kogemusega inimest, kes ka praegu töötavad lasteaias, kuid teisel ametikohal. Autor saatis neile uurimisküsimused koos ankeediga, paludes neil hinnata, kas küsimused on arusaadavad ning üheselt mõistetavad. Samuti palus autor anda tagasisidet ja teha ettepanekuid, olles avatud võimalikele muudatustele. Ettepanekuid ankeedi muutmiseks ei tehtud.

Algselt oli planeeritud ankeet teha paberkandjal, kuid seoses koroonaviiruse COVID-19 levikuga oli ankeedi levitamine paberkandjal raskendatud, mistõttu vormistas autor ankeedi *Google forms*'is. Põhiuuring viidi läbi detsembris 2020. Töö autor saatis ankeedi lingi nelja Valga valla lasteaia direktoritele palvega see õpetajatele edasi saata. Vastamiseks anti aega üks nädal, mille jooksul laekus 19 vastust. Nädala möödudes saatis autor lasteaia direktoritele meeldetuletuskirja. Peale seda lisandus 5 vastust. Kuna valimi soovitud minimaalselt suurust (30 vastajat) sellega ei saavutatud, laiendas autor valimi piirkonda. Seetõttu saadeti ankeet töö autori kursusekaaslastele, kes töötavad lasteaiaõpetajana. Valimi laiendamisega saadi kokku 32 vastust ja loeti see bakalaureusetöö jaoks piisavaks. Ankeedi täitmiseks kulus vastajatel umbes 15-20 minutit.

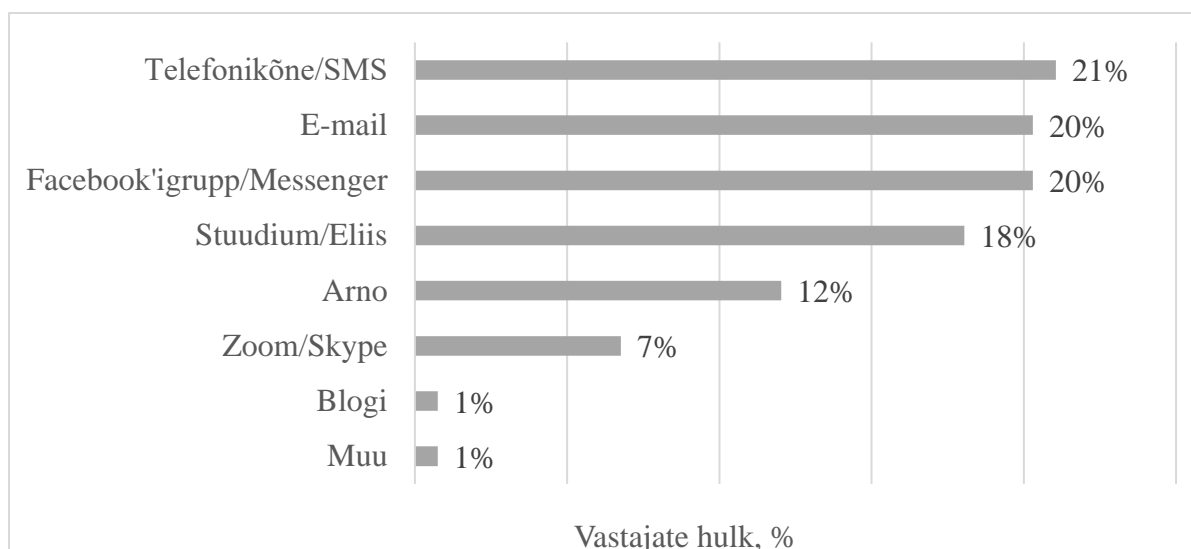
Analüüsimiseks kasutati *Microsoft Excel* 2019 tabelarvutustarkvara ja kirjeldavat statistikat.

Tulemused

Käesolevas peatükis tutvustatakse töö tulemusi. Tulemused on esitatud uurimisküsimuste kaupa koos illustratiivsete diagrammide, tabelite ja selgitava tekstiga.

Õpetajate poolt kasutatavad digikeskkonnad koostööks lapsevanematega

Lähtuvalt esimesest uurimisküsimusest, milliseid digikeskkondi õpetajad kasutavad koostöös lapsevanematega endi sõnul, esitati kaks küsimust. Esimesena uuriti, milliseid digikeskkondi lasteaiaõpetajad kasutavad koostöös lapsevanematega. Tulemused on välja toodud järgneval joonisel (Joonis 1).

Joonis 1. Õpetajate digikeskkondade kasutamine koostöös lapsevanematega

Jooniselt 1 selgub, et kõige populaarsem digikeskkond, mida viiendik õpetajaid kasutab koostöös lapsevanematega, on telefonikõne/SMS. Praktiliselt samapalju kasutavad enda sõnul võrdselt e-maili ja kiirvestlust võimaldavat rakendust *Facebook*'i grupp/*Messenger*. Kõige vähem kasutatakse digikeskkonnana blogi. Variandi „Muu“ all tõi üks vastaja välja õpikeskkonna *SeeSaw*.

Esimese uurimisküsimuse täpsustamiseks esitas töö autor küsimuse õpetajate digikeskkondade kasutamise sageduse kohta. Suhteline sagedus võimaldab näha, kui tihti õpetajad erinevaid digikeskkondi etteantud perioodi jooksul kasutavad. Tulemused on toodud välja järgnevas tabelis (Tabel 1).

Tabel 1. Õpetajate digikeskkondade kasutamise sagedus (protsentides).

Digikeskkonnad	Kasutan regulaarselt (igapäevaselt)	Kasutan 1-2 korda nädalas	Kasutan 1-2 korda kuus	Olen kasutanud mõned üksikud korrad	Ei ole kasutanud
Stuudium/Eliis	73	7	0	0	20
<i>Facebook</i> 'i grupp/ <i>Messenger</i>	48	33	7	7	4
Telefonikõne/SMS	45	28	21	3	3
E-mail	44	7	19	22	7
<i>Zoom/Skype</i>	0	0	20	33	47

Selgus, et igapäevaselt kasutavad õpetajad kõige sagedamini e-keskkonda *Stuudium/Eliis* (Tabel 1). Nende digikeskkondadega liitumine eeldab e-päeviku regulaarset täitmist. Peaaegu pool vastanud õpetajatest kasutab igapäevaselt *Facebook*'i gruppi või *Messenger*'i.

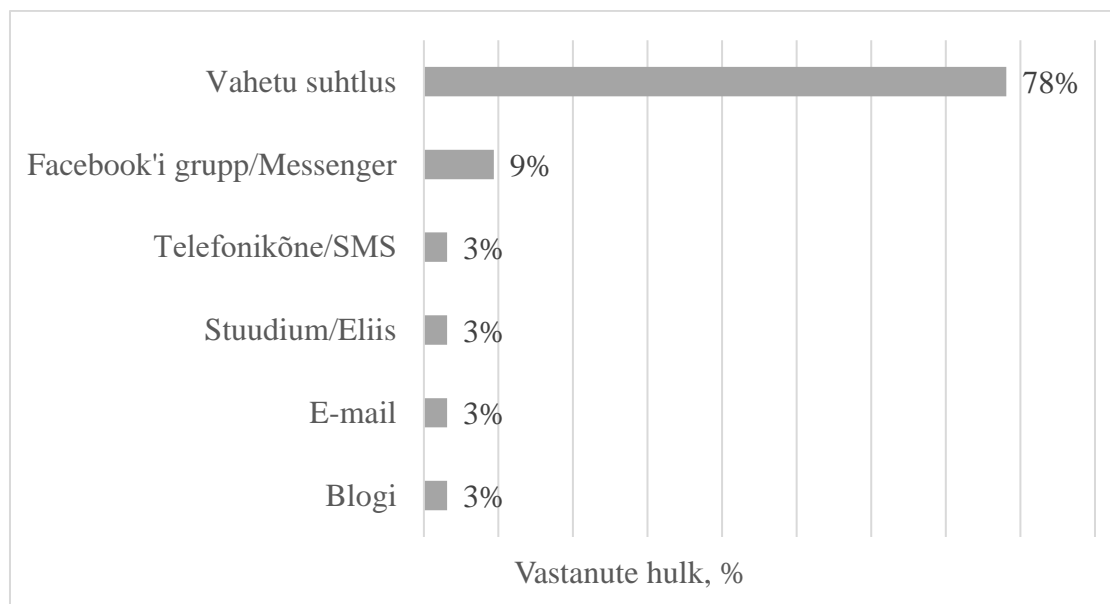
Viiendik vastanutest on mõned üksikud korrad kasutanud e-maili. Digikeskkonda *Zoom/Skype* kasutavad õpetajad pigem harva. Kolmandik vastanud õpetajatest on kasutanud seda mõned üksikud korrad ning ligi pooled vastanud õpetajatest ei ole seda kunagi kasutanud. Tabelis 1 ei ole välja toodud variante „muu“ ja „blogi“.

Lasteaiaõpetaja ja lapsevanema suhtlemine kui õpetaja ei kasuta ühtegi digikeskkonda

Teise uurimisküsimusena sooviti välja selgitada, kuidas suhtlevad lapsevanematega need õpetajad, kes ei kasuta üldse digikeskkondi. Sellest tulenevalt esitas töö autor ankeedis küsimuse „Kui te ei kasuta ühtegi digikeskkonda vanematega suhtlemiseks, siis palun nimetage, kuidas te vanematega koostöö tegemiseks kontakti hoiate?“. Küsimusele vastas 32st õpetajast vaid kaks. Mõlemad vastajad tõid välja, et vanematega koostöö tegemiseks suheldakse hommikuti lapse lasteaeda toomisel ning õhtuti, vahetult enne lapse kojuminekut.

Lasteaiaõpetajate hoiakud digikeskkondade suhtes

Lähtudes kolmandast uurimisküsimusest, missugused on õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutusse koostöös lapsevanematega, esitati kolm küsimust. Esimesena paluti välja tuua välja kõige sobivam variant infovahetamiseks lapsevanemaga. Tulemused on esitletud Joonisel 2.

Joonis 2. Õpetajate sobivaim infovahetamise viis lapsevanemaga

Kõige sobivam infovahetuse viis lapsevanemaga õpetajate arvates on vahetu suhtlus. Vastajad hindasid kõige vähem sobivamaks infovahetamise viisiks võrdselt telefonikõne/SMSi, Stuudium/Eliisi, e-maili ja blogi.

Hoiakute täpsustamiseks küsiti eelistatuimat suhtlusviisi erinevat tüüpi olulise info edastamise korral (Tabel 2).

Tabel 2. Õpetajate eelistatuim suhtlusviis lapsevanemaga olulise info edastamisel (protsentides).

Info liik	Vahetu suhtlus	Stuudium/ Eliis	E-mail	Facebook'i grupp/ Messenger	Telefonikõne /SMS	Blogi
Lapse arengust informeerimine	91	6	3	0	0	0
Probleemide lahendamine	86	0	6	0	8	0
Lapse käitumisest informeerimine (rõõmud, mured)	78	5	3	8	8	0
Nõu küsimine/andmine	66	9	7	5	14	0
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)	56	13	13	4	13	0
Jooksva info vahetamine (üritused, peod, koosolekud jms)	35	25	21	10	8	2
Lapse õppetegevuste tulemuste jagamine (nädalaplaanid, pildid lastest, laste joonistused jne)	22	43	7	26	0	2

Tulemustest selgus, et eelistatuim infovahetuse viis erinevat liiki info korral on vahetu suhtlus. Ülekaalukalt on õpetajate jaoks oluline sel viisil edastada infot lapse arengust, tekkinud probleemidest, lapse käitumisest ning samuti nõu küsimiseks ja andmiseks. Nimetatud variantidest viimase puhul on arvestatavalt kõrge protsent info vahetamiseks ka telefonikõne või SMS'i kaudu. Erinevate kokkulepete ja jooksva info vahetamise korral selgub, et õpetajad eelistavad nii vahetut suhtlust kui ka digikeskkondi nagu Stuudium, Eliis ja e-mail. Lapse õppetegevuste tulemuste jagamisel eelistavad õpetajad enim digikeskkonda Stuudium või Eliis. Samuti kasutatakse selleks ka *Facebook*'i gruppi või *Messenger*'i.

Tabel 3. Õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse koostöös lapsevanematega seoses paindlikkusega (protsentides).

Väited	Olen täiesti nõus/pigem olen nõus	nii ja naa	Pigem ei ole nõus/ei ole üldse nõus
Digikeskkond võimaldab suhelda kontaktivabalt, mis praegusel ajaperioodil on väga oluline.	84	13	3
Digikeskkondade kasutamine võimaldab minul vanemaga suhelda mulle sobival ajal.	84	9	6
Digikeskkondade kasutamine võimaldab vanemal õpetajaga suhelda talle sobival ajal.	81	16	3
Digikeskkondade kasutamine teeb suhtlemise paindlikumaks, võimaldades jõuda ka nende peredeni kellega vahetu suhtlus ei õnnestu.	75	16	9
Digikeskkondade kasutamine toetab suhtlust lapsevanemaga.	74	19	6
Digikeskkondade kasutamine on ajakohane, sest kõik suhtlevad digikeskkondade vahendusel.	72	28	0
Digikeskkonna kasutamine võimaldab lapsevanemaga kahesuunalist suhtlemist.	71	19	10
Mulle meeldib kasutada digikeskkondi suhtlemiseks vanematega.	55	29	16

Enamuse õpetajate hinnangul on digikeskkonnad paindlikud, kuna vanematega saab suhelda endale/vanemale sobival ajal ning praegusele ajaperioodile kohaselt ka kontaktivabalt (Tabel 3). Siiski vaid umbes pooled õpetajatest leidsid, et neile meeldib kasutada digikeskkonda suhtlemiseks vanematega.

Kolmveerand vastanud õpetajate hinnangul teeb digikeskkondade kasutamine lapsevanematega suhtlemise paindlikumaks, toetades suhtlust lapsevanematega, kellega vahetu suhtlus ei õnnestu. Peaaegu sama paljude õpetajate arvates võimaldab digikeskkonda kasutamine lapsevanemaga kahesuunalist suhtlemist.

Tabel 4. Õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse koostöös lapsevanematega seoses kasutuskerguse ja infojagamise kiirusega (protsentides).

Väited	Olen täiesti nõus/pigem olen nõus	nii ja naa	Pigem ei ole nõus/ei ole üldse nõus
Digikeskkondade kasutamine võimaldab infot jagada kõikidele vanematele korraga.	90	10	0
Mul on piisavalt oskusi ja teadmisi digikeskkondade kasutamiseks.	88	13	0
Digikeskkondade kasutamine võimaldab infot vahetada kiiremini.	88	9	3
Digikeskkondade kasutamine lihtsustab suhtlemist lapsevanematega.	77	19	3
Digikeskkondade kasutamine on lihtne.	77	19	3
Digikeskkondade kasutamine on mugav.	77	19	3
Problemaatilisi teemasid on kergem edastada digikeskkonna kaudu.	0	19	81

Tabelist 4 selgub, et peaaegu kõik õpetajad leiavad, et digikeskkondade kasutamine võimaldab infot jagada kõikidele vanematele korraga ja kiiremini. Ligi 90% arvavad, et neil endil on piisavaid oskusi ja teadmisi seoses digikeskkondade kasutamisega. Kuigi õpetajate hinnangul on digikeskkonnad kiire viis info vahetamiseks, siis problemaatilisi teemasid digikeskkonna kaudu nende arvates kergem edastada pole.

Tabel 5. Õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse koostöös lapsevanematega seoses negatiivsete aspektidega (protsentides).

Väited	Olen täiesti nõus/pigem olen nõus	nii ja naa	Pigem ei ole nõus/ei ole üldse nõus
Eelistan suhelda lapsevanemaga vahetu suhtluse kaudu.	81	19	0
Suheldes vanemaga e-kirja teel, võivad osapooled üksteist valesti mõista.	63	31	6
Suhtlemine vanematega digikeskkonna kaudu võtab palju aega.	28	28	44
Digikeskkondade kasutamine on ebamugav, kuna inimene ei pruugi alati olla nähtaval.	16	38	47
Mulle ei meeldi digikeskkondi kasutada, kuna ekraani ees tuleb niigi palju aega veeta.	16	25	59
Eelistan vanemaga suhelda pigem digikeskkonna kaudu kui vahetu suhtluse teel.	6	31	63

Eraldi koondati negatiivsete aspektidega väited (Tabel 5). Selgus, et enamus õpetajaid eelistab lapsevanemaga suhelda siiski vahetult, vaid 6% ütles, et eelistab digikeskkondi vahetule suhtlusele. Ligi kaks kolmandikku vastanuist kardavad, et digikeskkonna teel suheldes võib

üksteist valesti mõista. Kuigi eespool toodi välja, et enamus õpetajate jaoks võimaldab digikeskkondade kasutamine infot kiiremini jagada, siis ikkagi ca 30% õpetajate jaoks võtab see palju aega.

Arutelu

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli selgitada välja, milliseid digikeskkondi õpetajad endi sõnul kasutavad lapsevanematega koostööks ning õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse õpetaja ja kodu vahelises koostöös. Järgnevalt arutletakse saadud tulemuste üle uurimisküsimuste kaupa.

Esimesele uurimisküsimusele „Milliseid digikeskkondi õpetajad kasutavad koostöös lapsevanematega endi sõnul?“ vastusest selgus, et digivõimalustest eelistavad õpetajad kõige enam suhelda lapsevanematega telefonikõne või SMS'i teel. Samale tulemusele on jõutud ka Thompson jt (2015) uuringus, kus nimetati, et antud suhtlemisviis on kiire ja lihtne võimaldades lahendada kiireloomulisi küsimusi, probleeme ja edastada vajalikku infot. Samas, seda kõige sagedamini märgitud telefonikõne või SMSi kasutas enda hinnangul vähemalt 1-2 korda nädalas umbes kolmveerand õpetajatest. Pääaegu sama palju märkisid õpetajad ka *Facebook* i kasutust vanemaga suhtlemiseks ja ka e-maili kasutavad umbes pooled õpetajatest endi sõnul suhtlemiseks iganädalaselt. Õpetajate laialdast e-maili kasutamist kinnitavad ka Olmstead (2013) uuringu tulemused ning *Facebook* on kahtlemata üks levinuim sotsiaalsõrgustik maailmas (Bernabe-Martin & Fernandez-Rio, 2020). Märkimist väärib aga mõnevõrra üllatav tulemus, et tervelt viiendik õpetajatest on endi sõnul e-maili kasutanud vaid mõnel üksikul korral ja on ka selliseid, kes seda üldse ei kasuta. Tänapäeval võib see suhtlemise lapsevanematega muuta üsna keeruliseks, sest ilmselt paljud neist ootavad infot just e-mailile või soovitakse luua näiteks rühma vanemate e-maili list. Kuna lasteaias on vanematega võimalik kontakteeruda igapäevaselt nii last tuues kui ka viies ning vajaliku saab räägitud vahetu suhtluse teel, siis ilmselt polegi paljud õpetajad tundnud suurt vajadust mingi alternatiivse suhtlusviisi järele.

Viimasel aastal on olukord COVID-19 pandeemia tõttu olnud erinev varasemast ja sellepärast on vähenenud ka õpetaja vahetud näost näkku suhtlemisvõimalused vanematega, seda nii igapäevaselt last tuues ja viies kui ka ühisüritustel või koosolekutel. Seetõttu oleks oluline, et õpetajad kasutaks julgemalt erinevaid digikeskkondi vanematega koostöö tegemiseks, mitte ei jääks vaid ühe võimaluse juurde. Oli üllatav, et vaid alla kümnendiku õpetajatest nimetas end kasutavat *Zoom* i või *Skype* i. Need annaksid hea võimaluse ka

keerulistes oludes, kus päriselt kohtuda ei saa, suhelda vanematega kas individuaalselt või teha kasvõi rühma vanemate koosolekuid kontaktivabalt, suheldes justkui vahetult.

Teise uurimisküsimusega taheti teada kuidas suhtlevad lapsevanematega need õpetajad, kes ei kasuta digikeskkondi. Sellele küsimusele vastas ainult kaks õpetajat, kes ei kasuta ühtegi digikeskkonda vanematega suhtlemiseks. Selgus, et vanematega suheldakse vahetult lapse lasteaeda toomisel ja koju viimisel. Sellest võib järeldada, et enamik õpetajaid siiski mingeid digikeskkondi kasutavad, luues sellega paindlikumad suhtlemisvõimalused vanematega igal ajal ja eri tingimustes, vastates niimoodi paremini ka perede erinevatele võimalustele ja ootustele (Murray *et al.*, 2015).

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti teada saada missugused on õpetajate hoiakud digikeskkondade kasutamisse koostöös lapsevanematega. Tulemustest selgus, et õpetajate hinnangul on digikeskkondade kasutamine paindlik, võimaldades suhelda vanematega nii endale sobival ajal ja kohas kui kontaktivabalt, eriti praegu, koroonaviiruse leviku tõttu. Ka Olmstead (2013) on leidnud, et õpetajad hindavad tehnoloogiat kui vahendit, mis muudab vanemate kaasamise efektiivsemaks. Koostöö muudab efektiivsemaks kahe-suunaline suhtlus, seega on oluline ka sobiva digikeskkonna valimine (Carr *et al.*, 2015). Digikeskkondade olemasolul on võimalik säilitada suhtlus vanematega, kuna nii õpetaja kui ka lapsevanem saab suhelda endale sobival ajal ja kohas. Samuti nõustuti sellega, et erinevaid digivõimalusi on lihtne kasutada ja nende abil saab infot kiiremini edastada. Õpetajate hinnangul võimaldavad digikeskkonnad infot jagada kõikidele vanematele korraga vähendades sellega ka oluliselt ajakulu. Ka Olmstead (2013) uuringust selgus, et erinevate digivõimaluste kasutamine kiirendab õpetajate ja vanemate vahelist suhtlust. Digikeskkondade kasutamine aitab aega säästa, seda enam, et ajapuudus on üks peamine õpetaja ja lapsevanema koostööd takistavaid tegureid (Beilmann *et al.*, 2020; Hornby & Blackwell, 2018; Kocyigit, 2015).

Õpetajad peavad probleemsete teemade edastamist digikeskkonna kaudu ebamugavaks. Tundlikud lastega seotud teemad tuleks edastada vahetu suhtluse teel (Kuusimäki *et al.*, 2019; Palts & Kalmus, 2015). Selle põhjuseks võib olla soov vältida õpetaja valesti mõistmist ning võimalusel saab õpetaja reageerida, nõustada ja lahendada teema koheselt. Arusaamatuste tekkimine mõjutab nii partnerlust kui ka õpetajate heaolu, mistõttu tuleks selliseid olukordi vältida.

Õpetajatelt paluti hinnanguid ka digikeskkondade kasutamise negatiivsete aspektidega seoses. Kuigi õpetajad pidasid digikeskkondade kasutamist pigem lihtsaks ja mugavaks, siis kolmandiku arvates võtab see ikkagi palju aega. See võib tuleneda õpetajate ebapiisavatest oskustest digikeskkondi kasutada (Sepulveda-Escobar & Morrison, 2020). Samuti selgus, et

õpetajad eelistavad suhelda vanematega vahetult näost näkku. Kuigi õpetajad on vanematele erinevate digikeskkondade kaudu kättesaadavad, eelistavad nad suhelda vanematega vahetu suhtluse, mitte sotsiaalmeedia kaudu (Debeljuh *et al.*, 2019). Selline tulemus oli ka ootuspärane, kuna vahetu suhtlus edastab inimese kehakeele, žestid, näoilmed, hääletooni ning aitab vahetada suuremat hulka informatsiooni (Olmstead, 2013). Paraku on vahetu suhtlus õpetaja ja lapsevanema vahel praegu seoses koroonaviirusega raskendatud, kuna kontakt vanematega on lühiajaline või puudub täielikult. See omakorda rõhutab vajadust sobiva digikeskkonna leidmise järele koostöös vanematega (Beilmann *et al.*, 2020).

Töö praktiline väärtus, piirangud ja soovitusel edasisteks uuringuteks

Bakalaureusetöö annab ülevaate õpetajate poolt kasutatavatest digikeskkondadest koostöös lapsevanematega ning õpetajate hoiakutest nende suhtes. Autorile teadaolevalt pole varem lasteaiaõpetajate seas selleteemalist uuringut Eestis tehtud. Saadud tulemusi saavad kasutada lasteaia juhtkonnad, teadvustamaks erinevaid digivõimalusi õpetajatele. Samuti rõhutada digivõimaluste kasutamise vajadust, et teha koostööd vanematega, kelleni muidu on keeruline jõuda ning eriti praegusel keerulisel ajal, mil kokkusaamine on praktiliselt võimatu.

Bakalaureusetöö üheks piiranguks oli vähene vastamisprotsent, kuigi õpetajaid, kes oleks võinud vastata, on palju rohkem. Samuti oleks pidanud autor täpsustama teist küsimust selliselt: Kui sageli kasutate erinevaid digikeskkondi *koostöös lapsevanemaga*? Praegustes vastustes võis kajastuda õpetajate digikeskkondade kasutus ka teistel eesmärkidel, mitte kitsamalt koostöös vanematega.

Edaspidi võiks teha uuringuid suurema ja esindusliku valimiga, kus oleks kaasatud rohkem lasteaedasiid ja ka õpetajaid. Samuti võiks uurida lapsevanemate hoiakuid digikeskkondade kasutamise suhtes koostöös õpetajatega.

Tänuõnad

Töö autor tänab kõiki lasteaiaõpetajaid, kes käesolevas uuringus osalesid. Suur tänu juhendajale Merle Taimalule töö juhendamise ja toetamise eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Liina Abolin /allkirjastatud digitaalselt/ ja 11.05.2021.

Kasutatud kirjandus

- Adkins, A., Fansler, K. W., Hall, K., Hines, E. R., Hodel, R. A., & Harrington Klass, P. (2004). School/home communication: Using technology to enhance parental involvement. *Center for the Study of Education Policy: College of Education, Illinois State University*.
- Aldhafeeri, F., Palaiologou, I., & Folorunsho, A. (2016). Integration of digital technologies into play-based pedagogy in Kuwaiti early childhood education: Teachers' views, attitudes and aptitudes. *International Journal of Early Years Education*, 24(3), 342–360.
- ARNO (s.a.). Külastatud aadressil <https://arno.ee/privaatsuspoliitika/>
- Bernabe-Martin, J., & Fernandez-Rio, J. (2020). Parent's response to a Facebook group in secondary education. *Preliminary data, Technology, Pedagogy and Education*, 29(2), 203–217.
- Beilmann, M., Opermann, S., Kalmus, V., Donoso, V., Retzmann, N., & d'Haenens, L. (2020). *Home-school communication on children's digital skills development: Based on interviews with experts from the education sector. KU Leuven, Leuven: ySKILLS*.
- Carr, N., Heath, D., & Maghrabi, R. (2015). Implication of Information and Communication Technologies (ICT) for School-Home Communication. *Journal of Information Technology Education*, 14.
- Cesare Schotzko, T. N. (2020). A year (in five months) of living dangerously: hidden intimacies in Zoom exigencies. *International Journal of Performance Arts and Digital Media*, 16(3), 269–289.
- Dunkel, J. (2019). *Lasteaiaõpetajate hinnangud oma digipädevustele ning digipädevuste olulisusele lasteaiaõpetajate töös*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Eesti keele seletav sõnaraamat (2009). Külastatud aadressil <http://eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=koost%C3%B6%C3%B6&F=M>
- Eliis (s.a.). Külastatud aadressil <https://www.eliis.ee/eliis>
- Epstein, J. L. (1986). Parents' reactions to teacher practices of parent involvement. *The Elementary School Journal*, 86(3), 277–294.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701–712.
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., & Van Voorhis, F. L. (2002). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action (2nd ed.)*. Corwin Press.

- Casillas Martín, S., Cabezas González, M., & García Peñalvo, F. J. (2020). Digital competence of early childhood education teachers: attitude, knowledge and use of ICT. *European Journal of Teacher Education*, 43(2), 210–223.
- Castro, M., Exposito-Casas, E., Lopez-Martin, E., Lizasoain, L., Navarro-Asencio, E., & Gaviria, J. L. (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 14, 33–46.
- Debeljuh, A., Kadum, S., & Carla-Emillia, D. (2019). Communication with Parents Using Modern Communication Media: Attitudes of Future Preschool Teachers. *TEM Journal*, 8(3), 1076.
- Digipädevus. (s.a.). Külastatud aadressil <https://digipadevus.ee/sonastik/digikeskkond/>
- Fernandez-Rio, J., & Bernabe-Martin, J. (2019). Facebook and sport education: mirroring the model at home to promote parental involvement. *Sport, Education and Society*, 24(8), 814–827.
- Gilleece, L. (2015). Parental involvement and pupil reading achievement in Ireland: Findings from PIRLS 2011. *International Journal of Educational Research*, 73, 23–36.
- Haykemez-Paul, S., Pihlaja, P., & Silvennoinen, H. (2018). Parental involvement in Finnish day care - what do early childhood educators say? *European Early Childhood Education Research Journal*, 26(2), 258–273.
- Ho, L., Hung, C., & Chen, H. (2013). Using theoretical models to examine the acceptance behavior of mobile phone messaging to enhance parent-teacher interactions. *Computer & Education*, 61, 105–114.
- Hornby, G., & Blackwell, I. (2018). Barriers to parental involvement in education: an update. *Educational Review*, 70(1), 109–119.
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: an explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37–52.
- Ihmeideh, F., & Oliemat, E. (2015). The effectiveness of family involvement in early childhood programmes: perceptions of kindergarten principals and teachers. *Early Child Development and Care*, 185(2), 181–197.
- Karlsson, M., & Perälä-Littunen, S. (2017). Managing the gap - policy and practice of parents in child care and education. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3(2), 119–122.
- Kocyigit, S. (2015). Family involvement in preschool education: Rationale, problems and solutions for the participants. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1).

- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I* 2008, 23, 152. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv>
- Koolieelse lasteasutuse seadus (2018). *Riigi Teataja I*, 22.01.2012, 6. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018006>
- Krech, D., Crutchfield, R. S., & Ballachey, E. L. (1962). *Individual in society: A textbook of social psychology*.
- Kuusimäki, A. M., Uusitalo-Malmivaara, L., & Tirri, K. (2019). The Role of Digital School-Home Communication in Teacher Well-Being. *Frontiers in psychology* 10, 2257.
- König, J., Jäger-Biela, D. J., & Glutsch, N. (2020). Adapting to online teaching during COVID-19 school closure: teacher education and teacher competence effects among early career teachers in Germany. *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 608–622.
- Leppik, C., Haaristo, H. S., & Mägi, E. (2017). IKT-haridus: digioskuste õpetamine, hoiakud ja võimalused üldhariduskoolis ja lasteaias. *Praxis*.
- Limin, G. (2017). Using school websites for home-school communication and parental involvement? *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3(2), 133–143.
- Markström, A. M., & Simonsson, M. (2017). Introduction to preschool: strategies for managing the gap between home and preschool. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 3(2), 179–188.
- Murray, E., McFarland-Piazza, L., & Harrison, L. J. (2015). Changing patterns of parent-teacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care*, 185(7), 1031–1052.
- Olmstead, C. (2013). Using technology to increase parent involvement in schools. *TechTrends*, 57(6), 28–37.
- Palts, K., & Kalmus, V. (2015). Digital channels in teacher-parent communication: The case of Estonia. *International Journal of Education and Development using ICT*, 11(3).
- Palts, K., & Harro-Loit, H. (2015). Parent-teacher communication patterns concerning activity and positive-negative attitudes. *Trames*, 19(2), 139+.
- Rabusicova, M., & Emmerova, K. (2002). The Role of Parents as Educational and Social Partners of School in the Czech Republic: legislation and media analysis. *European Educational Research Journal*, 1(3), 480–496.
- Sepulveda-Escobar, P. & Morrison, A. (2020). Online teaching placement during the COVID-19 pandemic in Chile: challenges and opportunities. *European Journal of Teacher Education*, (43)4, 587–607.

Stuudium (s.a.). Külastatud aadressil <https://stuudium.com/lasteaed/>

Thompson, B. C., Mazer, J. P., & Grady, E. F. (2015). The Changing Nature of Parent-Teacher Communication: Mode Selection in the Smartphone Era. *Communication Education*, 64(2), 187–207.

Ugaste, A., & Niikko, A. (2015). Identifying the problems that Finnish and Estonian teachers encounter in preschool. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23(4), 423–433.

Valk, A., & Ress, K. (2016). *Rõõmuga kooli. Kodu ja kooli koostöö käsiraamat*. Tartu: Greif.

Vlasov, J., & Hujala, E. (2017). Parent-teacher cooperation in early childhood education – directors' views to changes in the USA, Russia, and Finland. *European Early Childhood Education Research Journal*, 25(5), 732–746.

Väll, N. (2016). *Lasteaiaõpetajate hinnangud suhtlemisviiside kasutamisele lastevanematega suhtlemisel*. Magistritöö.

Yngvesson, T., & Garvis, S. (2019). Preschool and home partnerships in Sweden, what do the children say? *Early Childhood Development and Care*.

Lisa 1. Uurimuse ankeet

Lugupeetud lasteaiaõpetaja,

Palun Teil vastata ankeedile, mille eesmärgiks on saada ülevaade, milliseid digikeskkondi lasteaiaõpetajad kasutavad lapsevanematega koostöö tegemisel ja kuidas neisse võimalustesse suhtuvad. Digikeskkond on info-, koostöö- või suhtluskeskkond internetis, nutiseadmes või arvutis. Ankeedile vastamine annab Teile hea võimaluse mõelda oma tööle ning analüüsida enda digikeskkondade kasutamist vanematega koostööks. Teie vastused on olulised teadustöö tegemiseks, et mõista, mis suhtlusvahendeid õpetajad kasutavad ning kuidas lasteaiaõpetajad end tunnevad digikeskkondi kasutades. Saadud vastuseid kasutatakse üldistatud kujul ning Teie täpseid isikuandmeid ei küsita ega seostata Teie vastuste ega lasteaiaga. Palun mõelge rahulikult iga küsimuse või väite üle ning vastake kõigile väidetele või küsimustele järjest. Ankeedis ei ole õigeid ega valesid vastuseid, see tähendab, et vastake täpselt nii nagu arvate või tunnete. Palun mõelge ankeedi täitmisel ajaperioodile selle aasta (2020) algusest kuni praeguseni. Ankeedi täitmine võtab aega umbes 20 minutit. Soovi korral on uurimistööga võimalik tutvuda alates juunist 2021.

Palun vastake ankeedile ajaperioodil 7. detsember-14. detsember.

Täna uuringus osalemise eest!

Liina Abolin

liina.abolin@gmail.com

1. UK: Milliseid digikeskkondi õpetajad kasutavad koostöös lapsevanematega endi sõnul?

1. Milliseid digikeskkondi kasutate koostöös lapsevanematega? Palun märkige kõik, mida olete kasutanud. Kui kasutate midagi muud peale allpool pakutud variantide, siis palun kirjutage see reale Muu:.....

Stuudium/Eliis..... Facebook'i grupp/Messenger..... Zoom/Skype..... E-mail..... Blogi.....

Muu:.....

Ei kasuta ühtegi.....

2. Kui sageli kasutate erinevaid digikeskkondi? Märkige Teile sobiv variant. Sobiva variandi puudumisel valige lähim sobivale või tehke märke „muu“ alla.

	Kasutan regulaarselt (igapäevaselt)	Kasutan 1-2 korda nädalas	Kasutan 1-2 korda kuus	Olen kasutanud mõned üksikud korrad	Ei ole kasutanud	Muu...
Telefonikõne/SMS						
E-mail						
Stuudium/Eliis						
Facebook'i grupp/Messenger						
Blogi						
Zoom/Skype						
Muu...						

UK: Kuidas suhtlevad lapsevanematega need õpetajad, kes ei kasuta digikeskkondi?

3. Kui te ei kasuta ühtki digikeskkonda vanematega suhtlemiseks, siis palun nimetage, kuidas te vanematega kontakti hoiate nendega koostöö tegemiseks?

.....

.....

UK: Kuidas suhtuvad õpetajad eri digikeskkondade kasutusse koostöös lapsevanematega?

4. Palun tooge välja Teile kõige sobivam variant infovahetamiseks lapsevanemaga. Valige üks.

Telefonikõne/SMS....

E-mail.....

Stuudium/Eliis.....

Facebook'i grupp/*Messenger*.....

Blogi.....

Zoom/Skype....

Muu.....

5. Millisel viisil eelistate suhelda lapsevanematega, kui on vaja edastada olulist infot? Tehke ristike sobivasse kasti. Võite valida ka mitu varianti.

	Vahetu suhtlus	Telefonikõ ne/SMS	E-mail	Blogi	Zoom/ Skype	Stuudium /Eliis	Facebook'i grupp/ Messenger
Jooksva infot vahetamine (üritused, peod, koosolekud jms)							
Lapse arengust informeerimine							
Lapse õppetegevuste tulemuste jagamine (nädalaplaanid, pildid lastest, laste joonistused jne)							
Nõu küsimine/ andmine							
Probleemide lahendamine							
Kokkulepped (kohtumisaeg, reeglid jne)							
Lapse käitumisest informeerimine (rõõmud, mured)							

6. Palun märkige igas reas teile kõige sobivam vastusvariant kasutades skaalat: 1 - ei ole üldse nõus, 2 – pigem ei ole nõus , 3 – nii ja naa, 4 – pigem olen nõus, 5 – olen täiesti nõus

	1	2	3	4	5
Digikeskkondade kasutamine lihtsustab suhtlemist lapsevanematega.					
Digikeskkondade kasutamine teeb suhtlemise paindlikumaks, võimaldades jõuda ka nende peredeni kellega vahetu suhtlus ei õnnestu.					
Digikeskkondade kasutamine võimaldab infot jagada kõikidele vanematele korraga.					
Digikeskkondade kasutamine võimaldab infot vahetada kiiremini.					
Mul on piisavalt oskusi ja teadmisi digikeskkondade kasutamiseks.					
Suhtlemine vanematega digikeskkonna kaudu võtab palju aega.					
Digikeskkondade kasutamine võimaldab minul vanemaga suhelda mulle sobival ajal.					
Digikeskkondade kasutamine võimaldab vanemal õpetajaga suhelda talle sobival ajal.					
Digikeskkonna kasutamine võimaldab lapsevanemaga kahe-suunalist suhtlemist.					

Suheldes vanemaga e-kirja teel, võivad osapooled üksteist valesti mõista.					
Digikeskkondade kasutamine toetab suhtlust lapsevanemaga.					
Problemaatilisi teemasid on kergem edastada digikeskkonna kaudu.					
Eelistan vanemaga suhelda pigem digikeskkonna kaudu kui vahetu suhtluse teel.					
Digikeskkond võimaldab suhelda kontaktivabalt, mis praegusel ajaperioodil on väga oluline.					
Digikeskkondade kasutamine on lihtne.					
Digikeskkondade kasutamine on mugav.					
Digikeskkondade kasutamine on ajakohane, sest kõik suhtlevad digikeskkondade vahendusel.					
Digikeskkondade kasutamine on ebamugav, kuna inimene ei pruugi alati olla nähtaval.					
Mulle meeldib kasutada digikeskkondi suhtlemiseks vanematega.					

Mulle ei meeldi digikeskkondi kasutada, kuna ekraani ees tuleb niigi palju aega veeta.					
Eelistan suhelda vahetu suhtluse kaudu.					

Teie vanus:a

Staaž (lasteaiaõpetajana):a

Haridus: kesk keskeri kõrg

Lasteaia asukoht: linn maa

Teie rühm: sõimerühm liitrühm aiarühm sobitusrühm muu:

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Liina Abolin,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Digikeskkondade kasutamine lasteaia ja pere koostööks ning lasteaiaõpetajate hoiakud nende kasutamise suhtes“, mille juhendaja on Merle Taimalu,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Liina Abolin

11.05.2021